

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 548/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľa a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tk 3/2018 a jeho rozsudkom z 21. novembra 2018, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 117/2018 a jeho uznesením zo 17. januára 2019 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 1/2020 a jeho uznesením z 23. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva neznášať dôkazné bremeno nevinu podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, práva na informácie podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru a práva nebyť odsúdený pre vo výroku popísané konanie, ktoré nie je trestným činom vraždy, podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru v spojení s princípmi materiálneho právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a preambuly dohovoru postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tk 3/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 21. novembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 117/2018 (ďalej len „postup krajského súdu“) a jeho uznesením zo 17. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“ alebo „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 1/2020 (ďalej len „postup najvyššieho súdu“) a jeho uznesením z 23. januára 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým rozsudkom uznal sťažovateľa za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 145 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 17 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia, ako aj ochranný dohľad na 3 roky. Krajský súd odvolanie sťažovateľa napadnutým uznesením zamietol podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Dovolanie sťažovateľa najvyšší súd odmietol napadnutým uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Napadnutý rozsudok a nadväzujúce napadnuté uznesenia podľa sťažovateľa ani najmenšou zmienkou nepopisujú konanie smerujúce k úmyslu, ako to má na mysli § 145 ods. 1 Trestného zákona a čl. 49 ústavy. Vo výroku skutkovej časti nie je vyjadrený úmysel sťažovateľa skutkovými okolnosťami, ale právnou vetou, čo je neakceptovateľné. Skutková veta neobsahuje úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie skutkovej podstaty úmyselného trestného činu. Popis skutku vyjadrený v napadnutom rozsudku bez slovného spojenia vybraného z právnej vety „*v úmysle usmrtiť*“ nie je podľa sťažovateľa popisom skutku. V skutkovej vete sa netvrdí, že by sťažovateľ mal akýkoľvek skutkovo opísaný motív akokoľvek obeti ublížiť. Z vykonaného dokazovania je spochybnené celé súdom ustálené konanie sťažovateľa, ktorému súd len uveril a dospel tak k úprimnému presvedčeniu o vine sťažovateľa. Európsky súd pre ľudské práva odmieta subjektívne hľadisko úprimného presvedčenia už pri samotnom obvinení, nieto pri rozsudku. Existenciu dôvodov na odsúdenie za spáchanie trestného činu kladeného za vinu musí štát doložiť objektívnymi skutočnosťami a dôkazmi.

3. Podľa sťažovateľa nebol preukázaný dostatok indícií svedčiacich tomu, že chcel (mal a prejavil úmysel) poškodeného zabiť, ani to, že naozaj bol na mieste činu v čase jeho spáchania a že vôbec konal ako popisuje skutková veta výroku. Skutková veta neuvádza, že by existovalo nejaké zavinenie – pohnútku. Čo sa týka zavinenia, nebol predložený žiadny dôkaz. Súd sa v tomto smere spoľahol len na vlastnú vieru vyplývajúcu z vlastného presvedčenia. Súd hodnotil voľne neexistujúce (motív, zavinenie) alebo veľmi pochybné (pachová stopa – nepriamy a prenosný dôkaz) dôkazy, čo postavil len na viere, ktorá ale nie je dôkazom v zmysle § 119 ods. 2 Trestného poriadku. Viera nemôže slúžiť ako dôkaz na náležité objasnenie trestnej veci, napriek tomu v prípade sťažovateľa všeobecné súdy uplatnili výhradne vlastnú vieru pred dôkazmi.

4. Sťažovateľ spochybňuje vykonávanie dôkazu pachovou stopou v jeho prípade, jeho výpovednú hodnotu, upozorňuje na nejasnosť v otázke času a spôsobu, akým sa pachová stopa našla na predmete. Súd uveril tejto jedinej neistej stope. Sťažovateľ

spochybňuje vierohodnosť svedka meniaceho výpovede, podozrivého zo spáchania predmetnej vraždy pre neveru jeho manželky a pripisuje mu snahu zbaviť sa podozrenia.

5. Podľa sťažovateľa napadnutým rozsudkom a naň naviazanými napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré neodstránili vadu, porušil súd čl. 7 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, pretože zo skutkovej vety vyplýva, že výrok neobsahuje žiadne konanie sťažovateľa, prípadne žiadne skutkové zistenie o jeho úmysle kohokoľvek pripraviť o život. Pri popise konania sťažovateľa súd vychádzal len z nepriameho prenosného dôkazu vykonaného nejednoznačným spôsobom na mieste, kde sa sťažovateľ takmer denne zdržiaval, pretože ide o bezprostrednú blízkosť jeho bydliska.

6. Ústavnému súdu sťažovateľ navrhol, aby vyslovil, že všeobecné súdy uplatneným postupom porušili jeho právo nebyť súdený za konanie, ktoré nie je trestným činom (minimálne vraždy), právo na informáciu, akým spôsobom mal sťažovateľ svojím konaním naplniť všetky znaky trestného činu (subjektívnu stránku vraždy), právo byť nevinný, ak obžaloba znášajúca dôkazné bremeno nepreukázala jednoznačne vinu bez možností iných záverov (pochybné, prenosné, „*nevierohodné*“ a nepriame ustálenie dôkazu pachovej stopy), a tým aj právo na spravodlivé súdne konanie. Navrhol vysloviť porušenie práv opísaných v bode 1, napadnutý rozsudok a naň „*nadväzujúce*“ rozhodnutia navrhol zrušiť a vrátiť vec okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol v inom zložení senátu. Pre nedostatok finančných prostriedkov a nemožnosť dovoliť si advokáta na zastupovanie požiadal sťažovateľ ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7.2 Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

8.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

10. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10.1 Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

10.2 Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nemu.

10.3 Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľa je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

13. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd zistil že ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), obsahuje všetky všeobecné a čiastočne aj osobitné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). Ústavnej sťažnosti možno vyčítať nejasnosť v časti petitu (uvedenia, čoho sa sťažovateľ domáha), keď neoznačuje výslovne aj napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu. Sťažovateľ málo konkrétne uvádza skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu označených práv napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, v odôvodnení ústavnej sťažnosti sa zväčša venuje polemike s napadnutým rozsudkom okresného súdu, len v náznakoch rozoberá porušenie svojich práv, pričom všetky námietky následne vzťahuje aj na napadnuté rozhodnutia vyšších súdov.

14. Ústavná sťažnosť je podaná procesne legitimovanou osobou – stranou trestného konania (§ 122 zákona o ústavnom súde), v zákonnej lehote (§ 124 zákona o ústavnom súde), po vyčerpaní právnych prostriedkov nápravy priznaných zákonom (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde; s výnimkou uvedenou nižšie) a je prípustná podľa § 55 zákona o ústavnom súde.

15. Podanie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom znamená povinnosť preskúmať, či sú v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

16. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená. Ak ale ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia zistí, že niektorá z týchto procesných podmienok splnená nie je, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom,

v dôsledku čoho nemožno žiadosti vyhovieť (I. ÚS 60/2019), a preto sa splnením tejto podmienky zaoberá ústavný súd v nasledujúcich častiach.

III.1 K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozsudkom

17. Sťažovateľ namieta, že okresný súd porušil jeho práva neuvedením popisu skutkových okolností v skutkovej vete napadnutého rozsudku, z ktorých by vyplývalo naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, osobitne v časti zavinenia. Zavinenie sťažovateľa nevyplýva ani zo žiadneho z produkovaných dôkazov, ale len z viery a presvedčenia súdu. Napokon namieta povahu a spôsob vykonania dôkazu pachovej stopy.

18. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať ústavnou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

18.1 Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

19. Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

19.1 Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť

a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

19.2 Podľa § 321 ods. 1 Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj a) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby, b) pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy, d) ak bolo napadnutým rozsudkom porušené ustanovenie Trestného zákona, e) ak je uložený trest neprimeraný alebo f) ak je rozhodnutie o uplatnenom nároku poškodeného na náhradu škody v rozpore so zákonom.

20. Ako z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, sťažovateľ mal k dispozícii proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 Tk 3/2018 z 21. novembra 2018, ale aj proti napadnutému konaniu okresného súdu, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, riadny opravný prostriedok – odvolanie. Vzhľadom na právomoc krajského súdu posúdiť správnosť a zákonnosť postupu prvostupňového súdu a jeho rozhodnutia, a tým poskytnúť sťažovateľovi ochranu jeho právam v prípade zistenia, že došlo k ich porušeniu, je právomoc ústavného súdu preskúmavať prvostupňové rozhodnutie (a postup jemu predchádzajúci) vylúčená, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozhodnutím

21. Sťažovateľ namieta porušenie svojich v ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým uznesením krajského súdu (vrátane konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo),

ktorým odvolací súd odvolanie sťažovateľa proti meritórnemu rozhodnutiu prvostupňového súdu ako nedôvodné zamietol. Proti označenému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, ktoré odôvodnil dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti napadnutému uzneseniu krajského súdu (rovnako aj uzneseniu najvyššieho súdu) vytýka, že súd neodstránil vadu napadnutého rozsudku v skutkovej vete neobsahujúcej zistenie o úmysle sťažovateľa a že pri opise konania sťažovateľa vychádzal z nepriameho dôkazu vykonaného nejednoznačným spôsobom.

23. V súvislosti s namietaným spôsobom vykonania dôkazu pachovou stopou ústavný súd porovnaním ústavnej sťažnosti a dovolania sťažovateľa zistil, že napriek tomu, že argumentácia prezentovaná sťažovateľom v ústavnej sťažnosti sa jednoznačne javí ako spadajúca pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, túto v dovolacom konaní neuplatnil. Ani pri námietke týkajúcej sa neexistencie úmyslu sťažovateľa vyjadreného v skutkovej vete ústavný súd nezistil, že by bola vznesená v podanom dovolaní, hoci ju bolo možné podriadiť pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, čo ústavnému súdu zásadne neumožňuje zaoberať sa ňou v konaní o ústavnej sťažnosti.

24. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

25. Je zrejmé, že sťažovateľ nevyužil vo vzťahu k ostatne uvedeným námietkam (bod 23) jemu dostupný účinný právny prostriedok nápravy prípadného zásahu do jeho práv. To znamená, že vo vzťahu k nim riadne nevyčerpal dostupné prostriedky ochrany a v takom prípade ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

26. Ústavný súd s prihliadnutím na princíp už spomínanej subsidiarity zisťoval, či vo zvyšnej časti sťažovateľ mal proti prípadnému zásahu krajského súdu do jeho práv účinný právny prostriedok, ktorým by sa mohol domôcť ich ochrany.

27. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

27.1 Podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu [písm. c)], rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [písm. g)], rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť [písm. i)].

28. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme dovolania), ktorý využil a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (najvyšší súd), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) pritom v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Právomoc ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preto (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konkrétnom konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje.

29. V kontexte už uvedeného považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za relevantnú aj tú skutočnosť (vyplývajúcu z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh), že obsah ústavnej sťažnosti sťažovateľa je v podstatnej časti reprodukciou argumentov

sťažovateľa z jeho dovolania podaného proti napadnutému uzneseniu krajského súdu (okrem už uvedených výnimiek), resp. argumentov z jeho odvolania proti napadnutému rozsudku okresného súdu. Za danej situácie, vychádzajúc zo subsidiarity právomoci ústavného súdu a rešpektujúc inštančnú postupnosť pri uplatňovaní subjektívnych práv, je vylúčené, aby rozhodnutie odvolacieho súdu podliehalo ústavnému prieskumu z rovnakých hľadísk, z akých už bolo preskúmané dovolacím súdom. Úloha ústavného súdu sa v tomto smere musí obmedziť na posúdenie ústavnej akceptovateľnosti vysporiadania sa najvyššieho súdu s dovolacou argumentáciou sťažovateľa.

30. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto zvyšnej časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu (a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal) odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.3 K namietanému porušeniu označených práv postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým rozhodnutím

31. Námietky sťažovateľa ústavný súd už popísal v bode 22, preto na tomto mieste na nich len odkazuje.

32. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

32.1 Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

33. Najvyšší súd v podstatných častiach napadnutého rozhodnutia uviedol, že je prípustné, podala ho oprávnená osoba v zákonnej lehote po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov. Pre nesplnenie namietaných dôvodov dovolania zistil, že je ho potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Pripomenul účel dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a právnu úpravu rozhodovania

o ňom. K dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odkázal na napadnutý rozsudok okresného súdu a na napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ktoré obsahujú konkrétne dôkazy, o ktoré opierajú skutkové zistenia, akými úlohami sa spravovali pri hodnotení vykonaných dôkazov, právne úvahy, ktorými sa spravovali pri posudzovaní dokázaných skutočností v otázke viny, ako aj odpovede na obhajobné tvrdenia sťažovateľa. Najvyšší súd zistil, že sťažovateľ v pôvodnom konaní neuplatnil návrh na svedecké vypočutie svedkyne označenej v dovolaní (suseda priamych svedkov), ale uplatnil ho spoluobžalovaný, pričom tento návrh bol okresným súdom zamietnutý. Najvyšší súd upozornil na neodôvodnenie nevyhovenia návrhu na vykonanie tohto dôkazu, upriamil však pozornosť na vypočutie inej svedkyne na hlavnom pojednávaní (predvolanej z rovnakej adresy), ktorá sa vyjadrila k tej istej okolnosti, s ktorou sa okresný súd vysporiadal v odôvodnení rozsudku. Okresný súd preto nepovažoval za nutné vypočuť inú svedkyňu k tej istej skutočnosti. Nebol preto splnený uvedený dovolací dôvod.

33.1 K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd konštatoval neuvedenie relevantných argumentov a úvah zodpovedajúcich tomuto dovolaciemu dôvodu sťažovateľom. Poukaz na nevykonanie dôkazu, ktorý sťažovateľ ani nenavrhol, neumožnil podľa najvyššieho súdu záver o tom, že išlo o dôkaz nevykonaný zákonným spôsobom.

33.2 Pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd poukaz sťažovateľa na nesprávne vyhodnotenie dôkaznej situácie a nerešpektovanie zásady v pochybnostiach postupovať miernejšie, resp. v pochybnostiach postupovať v prospech obvineného okresným súdom a krajským súdom vyhodnotil ako okolnosti týkajúce sa skutkového stavu zisteného v pôvodnom konaní, ktorý najvyšší súd nemôže skúmať, meniť ani hodnotiť. Zistený skutkový stav by mohol posudzovať len z pohľadu jeho nesprávneho právneho posúdenia alebo nesprávneho použitia iného hmotnoprávneho ustanovenia, resp. právneho predpisu majúceho priamy vzťah k posúdeniu skutku. Najvyšší súd odkázal na rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 3/2011, R 47/2014-II a R 14/2015-III s uvedením, že sťažovateľ vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa môže v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nie však námietky skutkové, ako to učinil v podanom dovolaní. Nenaplnil tak označený dovolací dôvod.

34. Vo vzťahu k namietanému porušeniu v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, keď je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa. V tomto smere ústavný súd dlhodobo plne akceptuje, že najvyšší súd ako súd dovolacích nie je už na základe samotného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371 Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010).

35. Najvyšší súd vo veci sťažovateľa preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku a dospel k záveru, že označený dovolací dôvod v okolnostiach posudzovanej veci nie je naplnený. Konštatovaniu o odmietnutí dovolania predchádzal ústavne súladný výklad právnej úpravy podmienok dovolacieho konania, pričom samotný záver o nenaplnení uplatnených dovolacích dôvodov najvyšší súd pri každom z nich prijateľne odôvodnil. Ústavný súd nezistil žiaden vnútorný rozpor ani žiadne popretie zmyslu, účelu či znenia aplikovaných právnych noriem. Práve naopak, napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je logické, založené na racionálnych úvahách, preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Dovolací súd zaujal stanovisko k zásadným dovolacím námietkam týkajúcim sa nevykonania dôkazu, nesprávneho vyhodnotenia dôkazov a nerešpektovania zásad trestného procesu. Podľa názoru ústavného súdu v napadnutom rozhodnutí najvyšší súd adekvátne interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa dovolania a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť argumentačných námietok sťažovateľa.

36. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, pretože sa opiera o náležité vysvetlenie právnej úvahy, na ktorej postavil svoje rozhodnutie. Ústavný súd považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu. V podstate sa námietky sťažovateľa vznesené v jeho dovolaní týkali hodnotenia vykonaných dôkazov a smerovali k spochybneniu správnosti a úplnosti skutkového stavu zisteného súdmi nižšieho stupňa, skúmanie ktorého je však z preskúmvacej právomoci dovolacieho súdu vylúčené.

37. Vychádzajúc z uvedených skutočností a z odôvodnenia ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení v ústavnej sťažnosti označeného práva na súdnu ochranu sťažovateľa, resp. práva na spravodlivý súdny proces, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

38. Ústavný súd nezistil v rozhodnutí a postupe najvyššieho súdu namietaný nedostatok spočívajúci v porušení zásady prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, práva byť informovaný o obvinení podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru a práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť formuloval spôsobom, že porušenie tohto článku vytýkal okresnému súdu, krajskému súdu a najvyššiemu súdu, pričom vo svojej argumentácii sa nevenoval konkrétnemu spôsobu, akým malo dôjsť k namietanému porušeniu tým-ktorým všeobecným súdom. Argumentácia v ústavnej sťažnosti sa preto javí ako nepriliehavá vo vzťahu k najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu vybavenému odlišnou právomocou ako súdy okresné a krajské. Z ústavnej sťažnosti nemožno vyvodit' záver o akejkol'vek možnosti porušenia označených práv podľa dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu, a preto je v tejto časti daný dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa už ústavný súd bližšie nezaoberal (vo vzťahu k všetkým napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov)

porušeniami čl. 1 ods. 1 ústavy upravujúcimi všeobecné ústavné princípy, ktorých porušenie sťažovateľ navyše namietal práve v spojení s ostatnými označenými právami [čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a čl. 7 ods. 1 dohovoru], pretože sa na tieto porušenia rovnako vzťahujú dôvody nedostatku právomoci, neprípustnosti, resp. zjavnej neopodstatnenosti, čo vedie k odmietnutiu ústavnej sťažnosti i v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.4 Záver vo vzťahu k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

40. Ústavný súd, spravujúc sa úvahami podľa bodov 15 a 16 a posúdením obsahu návrhu, zistil, že ústavná sťažnosť je sčasti zjavne neopodstatnená, sčasti neprípustná a sčasti na jej prejednanie nemá právomoc. Zistenie o nedostatku právomoci (III.1), o neprípustnosti (III.2), o zjavnej neopodstatnenosti (III.3) nutne vedie k záveru, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, I. ÚS 210/2019). Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti navrhovateľa (sťažovateľa) o ustanovenie právneho zástupcu napriek nezdokladovaným osobným, majetkovým a zárobkovým pomerom ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku rozhodnutia). Výzva na preukázanie majetkových pomerov by bola po zistení zrejme bezúspešného uplatňovania si nároku na ochranu ústavnosti neúčelná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu